

ఓమ పుట్రహృదేనమః

—అంతు—

తర్పణ నిర్ణయము

1918

ఇది,

ఉల్లా - లక్ష్మీనృసింహ శాస్త్రి చేత వ్రాయబడి

స్వీయ,

క్రిత్యానందముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపబడి పోకటింపబడియె.

ప్రథమకూర్పు—250 కాపీలు.

Registered Copy Right.

దీనిపై 0—2—0.

1918

ఓమ్ పరబ్రహ్మణేనమః.

తర్పణ నిర్ణయము.

అదౌశుద్ధజలేన్నాత్వాచమ్య - విధిప్రకారేణస్నానంకుర్యాత్. " తతఃసంధ్యాపందనబ్రహ్మ యజ్ఞాదికంకృత్వా॥ తతఃదేవర్షిపితృతర్పణం కుర్యాత్. " యథా॥ ఆచమ్య...వంగుణ...పుణ్యతిథౌ నర్మప్రయుక్త మహాపర్వణిపుణ్యకాలే - అక్షవా॥ (మకరసంక్రమణప్రయుక్త ఉత్తరా యణపుణ్యకాలే) అభవా... (చంద్రోపరాగ - సూర్యోపరాగమహాపు ణ్యకాలే) దేవర్షిపితృనంద్యశ్యదేవర్షిపితృప్రీత్యర్థం ఆదాదేవర్షిపి తృతర్పణంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ బ్రహ్మయోయేదేవాఃతాదేవాగ్ స్తర్ప...మ॥ సర్వాదేవాగ్ స్తర్ప...మ॥ సర్వాదేవగణాగ్ స్తర్ప...మ॥

త ర్ప నా ని ర్ణ య ము.

4

సర్వాదేవతాన్ సర్ప...మి! సర్వాదేవపుత్రాన్ సర్ప...మి! సర్వాదే
 వప్త్రాన్ సర్ప...మి! భూచక్రాన్ సర్ప...మి! భువనేశ్వరీన్ సర్ప...మి!
 సువర్ణాన్ సర్ప...మి! భూకృష్ణవర్ణవర్ణాన్ సర్ప...మి! (నివీర్య)కృష్ణ
 వర్ణాన్ సర్ప...మి! భూకృష్ణవర్ణవర్ణాన్ సర్ప...మి! అస
 ర్వానృషీన్ సర్పయామితర్పయామి! అ సర్వానృషిగణాన్ సర్పయా
 మితర్పయామి! అ సర్వాముషివర్ణాన్ సర్ప...మి! అ సర్వానృషిపుత్రాన్
 సర్ప...మి! అ సర్వానృషిపౌత్రాన్ సర్ప...మి! అ భూర్ముఖీన్ సర్ప...మి!
 అ భువర్ముఖీన్ సర్ప...మి! అ సువర్ముఖీన్ సర్ప...మి! అ భూకృష్ణ
 వర్ణముఖీన్ సర్ప...మి! అ అశకాండర్షితర్పణం! ప్రజాపతిం కాం
 డముషితర్పయామి తర్పయామి! సోమం కాండముషిం తర్ప...మి! అ అ
 గ్నిం కాండముషిం తర్ప...మి! అ విశ్వాదేవా కాండముషీన్ సర్ప...మి
 అ సాగంహితీర్షితర్పణపనిషద సర్ప...మి! అ యాజ్ఞీర్షితర్పణపనిషద
 సర్ప...మి! అ వారుణీర్షితర్పణపనిషద సర్ప...మి! అ బ్రహ్మణీర్షితర్పణం

త ర్ప ణ స ర య ము.

భువంత...మి॥ ౨॥ సదసస్పృతిం త...మి॥ ౩॥ (ప్రాచీనావీతి) సాఘఃపితృ
 మాంయమోఽంగిరస్వానగ్నిష్వాత్తాఽగ్నిః కవ్యవాహనాదయో యే
 వితరః॥ తాఃపితౄగ్న్ సృధానమ స్తర్పయామి తర్పయామితర్పయామి॥ స
 ర్వాపితౄగ్న్ స్తర్పయామి...మి॥ ౩॥ సర్వాపితౄగ్న్ స్త...మి॥ ౩॥
 సర్వాపితౄగ్న్ స్త...మి॥ ౩॥ సర్వాపితౄపుత్రాగ్న్ స్త...మి॥ ౩॥ స
 ర్వాపితౄపౌత్రాగ్న్ స్త...మి॥ ౩॥ భూపితౄగ్న్ స్త...మి॥ ౩॥ భువఃపితౄగ్న్
 స్త...మి॥ ౩॥ సువఃపితౄగ్న్ స్త...మి॥ ౩॥ భూర్భువస్సువఃపితౄగ్న్ స్త...మి॥
 ౩॥ అనేనదేవషిత్వ పితృ తర్పణేన భగవాత్సర్వాత్మక...పతర్పణం శ్రీ
 షరమేశ్వరార్పణమస్తు॥ ఆచమ్య॥ అథనిత్యతర్పణంకుర్యాత్॥

అథతిలతర్పణ ప్రయోగః.

ఆచమ్య!...వంగుణ... పుణ్యశిథా... వాచీనాఃతి॥పితుః...పి
 తృణాం అక్షయపుణ్యలోక ఫలావాప్త్యర్థం...మహాపర్వణిపుణ్యకాలే
 తిలతర్పణంకరిష్యే॥ ఇతిపంచల్ప॥ డక్షిణాభిముఖాభూత్వా । కూర్చు

త ర్ప న ని ర య ము.

6

పితృనావాహన్యః! ఆయాతపితరస్సామ్యగంభీరైః పృథిభిఃప్రారైవ్యైః ప్ర
 జామస్యభ్యం దధద్యైయించదీయత్వంచ శతశా రదంచ! పితౄణామ
 శ్చ ఆవాహయామి॥ సర్వదాచిన్నం బహూర్ణామృదుస్యనం పితృ
 భ్యస్సాభ్యరాచ్యహమ్ । ఆస్మిక్త్వీదంతమే పితరస్సామ్యాః పితాను
 మాః ప్రపితామహశ్చానుగైస్తహ! ఇదమాసనం! తిలైస్సౌమ్యాదక
 మంజలివాగ్మహీత్యా! సవ్యంజాన్వాచ్య! అస్మత్పితరం + గోత్రం +
 శర్మాణం వసుధూళం స్వధానమస్తర్పయామి స్వధానమస్తర్పయామి
 స్వధానమస్తర్పయామి! ...పితామహం...గోత్రం...శర్మాణం రుద్రయా
 పం స్వధానమ + మి!...ప్రపితామహం... గోత్రం...శర్మాణం ఆదిత్య
 రూపంస్వ + + + మి! ...మాతరం...గోత్రం... పదాయా! వసు
 రూపంస్వ + + + మి! ...పితామహం...గోత్రం... పదాయాం

త ర్వ ణ ని ర్గ య ము.

రుద్రరూపాంస్వ + + మి!...ప్రపితామహీం...గోత్రాం...పదాయాం
 ఆదిత్యరూపాంస్వ + + మి!...సపత్నీమాతరం...గోత్రాం...! పదా
 యాంపసురూపాంస్వ + మి!...జనకపితరం...గోత్రం...శర్మాణం వసు
 రూపంస్వ + + మి!...జనకమాతరం...గోత్రాం... పదాయాం
 వసురూపాంస్వ + + మి! అస్మత్ మాతామహం...గోత్రం...శర్మాణం
 రుద్రరూపంస్వ + + మి! మాతృపితామహం...గోత్రం... శర్మాణం
 రుద్రరూపంస్వ + + మి! మాతృఃప్రపితామహం...గోత్రం...శర్మాణం
 ఆదిత్యరూపంస్వ + మి! మాతామహీం...గోత్రాం + పదాయాంవసు
 రూపాంస్వ + మి! మాతృపితామహీం...గోత్రాం + పదాయాం రుద్ర
 రూపాంస్వ + మి! మాతృఃప్రపితామహీం + గోత్రం + పదాయాం
 ఆదిత్యరూపాంస్వ + మి! అత్తపత్నీం + గోత్రం + పదాయాం వసు
 రూపాంస్వ + మి! సుతం + గోత్రం + శర్మాణం వసురూపంస్వ + మి!
 భ్రాతరం + గోత్రం + శర్మాణం వసురూపంస్వ + మి! పితృవ్యం +

త ర్ప న ని ర్ణ య ము.

: 8

గోత్రం + శర్మాణం వసురూపంస్య + మి! మాతులం + గోత్రం + +
 ణం వసురూపంస్య + + మి! దుహితరం + గోత్రాం + పదాంబాం
 వసురూపాంస్య + మి! భగినీం...గోత్రం + పదాయాం వసురూపాం
 స్య + మి! దౌహిత్రం...గోత్రం + శర్మాణం వసురూపంస్య + మి!
 భాగినీయకం + గోత్రం + శర్మాణం వసు + స్వ...మి! పితృభగినీం...
 గోత్రం...పదాయాం వసురూపాంస్య...మి! మాతృభగినీం...గోత్రం
 ...యాం...రూపాం...మి! బామాతరం...గోత్రం...ణం...వంస్వ...మి!
 భావుకం...గోత్రం...ణం...పంస్వ...మి! మ్నువాం... గోత్రం... దా
 యాం వసురూపాంస్య...మి! శ్వశురం...గోత్రం...శర్మాణం... స్వ...
 మి! న్యాలకం...గోత్రం...శర్మాణం...స్వ...మి! శ్వశూం... గోత్రం
 ...పదాయాం వసురూపాంస్య...మి! గురుం...గోత్రం... శర్మాణం...
 మి! దక్షిణం...గోత్రం...శర్మాణం...మి! న్యమనంతర్పయామి! సఖీంతర్ప
 యామి! గురుంతర్పయామి! ఆచార్యంతర్పయామి! స్వామిసఖగురులచా

త ర్పణ ని ర య ము.

ర్యాది సర్వేషాం కారుణ్యానాం తర్పయామః
(తర్పణముజరుపునప్పుడు మఱియొకవిషయము గ్రహించదగునుమీటనిన.)
అన్నలకు జ్యేష్ఠభ్రాతరమనియును, తమ్ములకు కనిష్ఠభ్రాతరమని
యును, పెద్దభార్యకు జ్యేష్ఠభార్యమనియును, చిన్న భార్యకు తదనంతర
భార్యమనియును. ఇట్లుగ్రహించవలెననుట.

శ్లో! ఏకేచాఽస్మత్కులేభాతా అపుత్రాగోత్రిణోమృతాః!
తేగృహాంతమయాదత్తం సూత్రనిష్ఠిడనోదకమ్! శ్రీరామ!

శ్రాద్ధాదుల కవయవ భూతంబగు తిలతర్పణవిధిఁ జెప్పఁబడుచు
న్నది. పితృతర్పణము నిత్యమని, నైమిత్తికమని రెండువిధములు. మా
తృప్తిత్యవగ్రములవారినిద్దేశించి వసురుదాదిత్య శబ్దముల నుచ్చరింపక జ
లమాత్రముచేత జేయఁబడు తర్పణమునిత్యమనఁబడును. అబ్ధికాది నైమి
త్తికాదులయందుచేయఁబడు తిలతర్పణమందు వసురుదాదిదిత్యర్హాపము
లుచ్చరించిచేయఁబడుతర్పణము నైమిత్తికమనఁబడును.

శ్లో॥ పార్వణేనయతేశ్వాదే రూపముదిశ్యతర్పయేత్ !

అన్యథాతర్పయేద్విద్వాన్ నామగోత్రాదిసంయుతమ్ ।

తా॥ పార్వణశ్రాద్ధమునుచేయునపుడు వసుధదాదిత్య కబ్జములతో గూడ శేయుకరణముపై మిత్రికవనియు, పార్వణశ్రాద్ధములేక ప్రతిదినముఁ జేయుకర్షణము నిత్యతర్పణమనియుతాత్పర్యము.

యాజ్ఞవల్క్యే॥ శ్లో॥ సవశేభ్యోజలందేయం నాసవశేభ్యప్రపచ॥

నామగోత్రస్వధాకారైః పత్యహంతర్పయేత్సుధీః ।

తా॥ సవర్ణులకొఱకే ఉదకదానముజేయవలయు. అసవర్ణులకొఱకు చేయఁబనిలేదు ఈయుదకదానము జేయునపుడు నామమును, గోత్రమును, స్వధాయనుకబ్జమును, నుచ్చరింపుచు ప్రత్యహమును తర్పణముజేయవలయునని యాచార్యుని యభిప్రాయము.

శ్రాద్ధదర్పణే॥ శ్లో॥ తర్పయేత్తీర్నిత్యానాదౌనితశ్చైవతుమాతరమ్ ।

సావత్తీమూతరంపశ్యాత్పితౄతామహ్యది కాఃకృత్వాత్ !

తా॥ ముందుగా పితృపితౄహ ప్రపితౄమహులకు విదవహుత్వపితౄహ ప్రపితౄమహులకు తర్పణము జేయవలయునని శ్రాద్ధదర్పణమునంగుంధమునందు జెప్పఁబడియె- ఈ-

తర్పణనిగ్రయము.

శోకమునందు, తామహ్యదితాఃక్రమాత్. అని ఆదికల్పము జెప్పబడియుండును. తామహాదులకును శేయవలయునని యెఱుంగునది.

పలక మా

శ్లో॥ ఆదౌపీతాతథామాతా సాపత్నీజననీతథా ।

మాతామహాస్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీత్వనంతరమ్॥

సుత్రభాత్యపితృన్యాశ్చ మాతులాస్సహభార్యకా

దుహితాభగిన్సీచైవదౌహిత్రోభాగినేయకః॥

పితృష్వసామాతృష్వసా స్యాలకోభాపుకస్సుమా

శ్వశురాచార్యగుర వస్వామిసఖ్యాదయస్తథా॥

ఇత్యేతేపితరస్త్యైస్తైర్నృణీయాయథావిధిః॥

అన్యత్రాపి శ్లో॥ పితృష్వసామాతృష్వసా జామాతాభాపుకస్సుమా ।

శ్వశురశ్చార్యలకైచ్చైవ శ్వశూర్నగురురన్యథా॥

తా॥ : సుతల్లిదల్లులు, పితృపసవతీల్లి, మాతామహాతుః పితామహాతుః ప్ర
పితామహా మాతామహాతుః పితామహీమాతుః ప్రపితామహీలు, తనభార్య, తనమా

రుడు, పినతండ్రి, పెదతండ్రి, సభార్యకముగ మేనమామ, తమ్మతాత, తోడబుట్టువులు, మనుమడు, మేనల్లుడు, మేనత్తలు, పినత్తలు, తోడబుట్టువులభర్త, భార్యతో బుట్టినవాడు, భార్యయొక్కతల్లిదండ్రులు, అచార్యుడు, గురువు, ప్రభువు, స్నేహితుడు మొదలగువారలనుగూర్చి ప్రమాదుగ నుదకదానముజేయవలయును. బానిసొక విశేషము గలదు॥

వ్యాసః శ్లో॥ ఏకైకమంజలిందేవాః ద్వౌద్వాద్వౌత్సుసకాదయః ।

అరంభివరకీర్తికిని యశస్కమంజలిమ్.

తా: దేశపరికాంక్షాక దోషిలియు, టూషులకు కంఠేనోషిల్లును, పిర్బదేశరల
కుమారుడుదోషిల్లునునివ్వలయును ప్రేమకునొక్క కంఠంబలియేయర్పింపవలయును. మ
త్తియు దీనియందునునొక విశేషముగలదు॥

4. మాతృముఖ్యస్తుయూస్మి ప్రసాసామేవాంజలిశ్రయం । దద్యాదేశ్వకమన్యాసం స్త్రీణాంచైవాంజలింబుధధతి । నారాయణే గౌఁ వి । ఏశ్వకంయోమితాందద్యాత్రింస్త్రీన్పుంసాంహివాంజలిః ।

ద్వాదశాపట్నీ మాతుస్తుతీంస్త్రీ న్యార్తృగణస్యచ॥ పితౄ-
ణాంవైవదేవానాం జలేదద్యాజ్జలాంజలీః । అసంసృతప్ర-
మితానాంస్థలేదద్యాజ్జలాంజలీః । భూమాయస్తర్పణంకుర్యా-
ద్రావ్యేకాంస్యచమృణ్మయే॥ తరస్యంగుష్ఠయోగేచసప్తరేచః
తృణాచకః । సలేవాపిశుచాదేశే కుశాస్తీరేచభాజనే । తా-
మూదిచాత్రేపణ్ణేవాతర్పయేత్పత్తిలైశ్చుభైః॥ వసిత్వావసనంశు-
ష్కంసలేవిస్తరబ్ధిషి । విధిజస్తర్పణంకుర్యాత్పర్వాన్నితృగ-
ణాంస్తథా॥ వాణివైకగుణాంప్రక్షం దరైశ్శతగుణంతతః । అ-
క్షయ్యంఖదగ్రతేణ పితౄణాంతర్పణంభవేత్ । తృప్యతేయేన
ప్రీతేనగృహీయాత్తేనవైజలమ్॥ అన్యథాకురుతేయస్తు నరకంప్ర-
తిపద్యతే॥

తా॥ మాతృపితౄమహింసాపి తా మహింసలకుమాదు డోసిర్లును, యితరులగుస్త్రీలకురెం-
దేసిదోసిర్లును, ఉదకదానమునయవలయు- పితృదేవతలకును, దేవతలకును, జలముల

తర్క నిర్ణయము.

యందుదక దానము నేయవలయు- ఉపపయనాదిసంస్కారవిహీనముగ మృతిశోదితవారికి సలమనందుదక దానము నేయవలయు-భూమియందైనను, వెండిపాత్రయందైనను, కలచును, పాత్రలను, యందైనను, తర్కశ్రుతులంగలవిషయములంగలవిషయములందైనను, దగ్ధములంచఁడినపాత్రల నెబడునుకావునసలమనందైనను, పరిశుద్ధముగు దేవముగందైనను, దగ్ధములంచఁడినపాత్రల యందైనను, రాగిపాత్రయందైనను ఆకుయందైనను, పరిశుద్ధముగువస్త్రమును గట్టుకొనిదగ్ధములంచఁడినభూమియందుగూర్చుండి పరిశుద్ధముగు నుదకములచేదగ్ధములు నేయవలయు- ఒత్తిచేతితో జేసినతర్కణం బొక్కగుణముగలదియనియు, దగ్ధపరిశ్రుతులనుధరియించినచేతితో జేసినతర్కణము నూలుగుణములగలదియనియు, ఖడ్గపాత్రము చే జేసినతర్కణము అక్షయమగుననియు నెఱుంగవలయు- కాస్త్రవిధిప్రకారముతర్కణంబొసర్చినపిత్తదేవతలుత్పన్నించుదురు- కాస్త్రవ్యతిరిక్తముగదగ్ధము నేయువాడునదకమునుబొందును॥

పిత్తకార్యమునందు యెంతమందియు దేశించబడుదురో యందరికిమాత్రమేననుగు

దాగిదిగ్ధనామములనుచ్చరించి తర్కణము నేయవలయు॥

దర్పణే॥ శ్లో॥ దర్పణిలోదకంపూర్ణం పశ్యాద్దద్వాన్యహలయే ।

అభిక్షేపరంపూర్ణం పరేహనితిలోదకమ్॥ ప్రత్యబంతువరేహని॥

పాపములు

తా॥ అనుదర్శనకారునిచేసినవికారము దర్శనబ్రహ్మమునందు బ్రాహ్మణ్యభోగమునకు
పూర్వమునందును, ప్రాతిపదిక పరిపక్వమునందును తత్వజ్ఞులము నేయ
దులయు!

మజ్జిమ నికాయమున మహాపరీక్షాసూత్రమున నున్నది.

అట్లుగాను, అంతర్గతముననున్న దేవుని యొక్క

శ్రో॥ దర్శనార్థేచసంక్రాంతౌ యుగమన్యంతరాదిషు ।

తా॥ దర్శనాద్విమనదును, సంకర్మణాదులయందును, యోగాదులయందును, మన్వంతరస్యిత్యాపిత్వస్పృశ్యాచ్ఛాద్ధంకుర్యాత్ప్రయత్నః॥

తా॥ భగ్యశ్రాద్ధమునందును, సంకల్పబాదులయందును, యుగాదులయందును, మన్వంతరములయందును, ముందుతల్పణముచేసి విదప్రశాద్ధమునాచరింపవలయు॥

శో॥ పక్షశ్రాదేహిరణ్యేన పశ్చాద్దర్శ్యాత్త్రిలోదకమ్ ।

పాపములను మోచుకొని ప్రాణములను మోచుకొని

తా. పక్షాదమునందును, హిరణ్యశాద్రిమునందును, అష్టకశాద్రిమునందును, అ
ష్టమాశికశాద్రిమునందును, బ్రాహ్మసంతరకాలమునందు లిలతర్పణముగా వింపవలయు॥

తర్పణానిర్యయము.

శ్లో! సపిండికరణేశాద్దే పేత్రశ్చాద్దానుమాసికే!
సంవత్సరవిమోక్షేచ, సకుర్యాత్తీలతర్పణమ్!

తా! అనునీచనమానందు సపిండికరణశ్చాద్దమానందును ప్రేతశ్చాద్దాను మాసిక మునందును, సంవత్సరవిమోక్షమానందును తీలతర్పణము నేయగుడడు అనియడగా తీలతర్పణ మెటులు చేయవచ్చుననియనగుడడు యీచనమానందు తీలతర్పణము నేయగుడడనగా పరదినమానందు నేయగుడడనియల్లిపూయము!

శ్లో! వృద్ధిశ్చాద్దేసపిండిచ పేత్రశ్చాద్దానుమాసికే!
పశేహానివిమోక్షేచ స కుర్యాత్తీలతర్పణమ్!

తా! వృద్ధిశ్చాద్దమానందును, సపిండికరణ శ్చాద్దమానందును, ప్రేతశ్చాద్దానుమాసిక మునందును, సంవత్సరవిమోక్షమానందును, పరదినమానందు తీలతర్పణము నేయగుడడు-

శ్లో! కృత్యానుమాసికం శ్చాద్దం సపిండికరణాత్పరమ్!
వైశ్యదేవంతతః కుర్యాత్తర్పణంతిలసంయుతమ్!

తా! అనుమాసికశ్చాద్దసపిండికరణ శ్చాద్దములయందవంతరమునందు తీలతర్పణము వైశ్య దేవము నేయవలయును-

శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధేశ్రాద్ధేపత్యాభిశేపినః
పశేహానిద్విజఃకుర్యాత్తర్పణంతిలసంయుతమ్॥
పక్షశ్రాద్ధంతునిర్వర్త్య తర్పణంతదనంతరమ్।
సకృన్యహాలయేశ్రాద్ధే పశేహానితిలోదకమ్॥

తా॥ తీర్థశ్రాద్ధమునందును, గయాశ్రాద్ధమునందును, ప్రాశాంత్యశ్రాద్ధమునందును, పరదినమునందుతర్పణము చేయవలయును - పక్షశ్రాద్ధమునందు తచ్చాద్ధిద్వంబానర్చిపిమ్మట తర్పణము చేయవలయును- మహాలయశ్రాద్ధమునందును పరదినమునందుతీలతర్పణము చేయవలయును- ప్రాతిపదింబత్యగికశ్రాద్ధమునందు శ్రాద్ధాంగముగు తీలతర్పణమును పరదినప్రాతఃకాలమునందేచేయవలయును- ఈప్రకారముఐయాకాలములయందు శేయవలసిన తర్పణము- ఆయాశ్రాద్ధములకంగూర్తమైయున్నది- కావునతీర్పణమునిత్యతర్పణముకంటెభిన్నమనియెఱుంగవలయును- ఇట్లు ఇందువిధములగు తర్పణములను ప్రత్యాభిక్తశ్రాద్ధములగు కాద్ధములయందు భిన్నముగ శేయవలయు.

ప్రత్యాభిక్తశ్రాద్ధమునందునిత్యతర్పణము శ్రాద్ధానంతర కాలమునందు శేయవలయును.

తామహాలను పిదపమాతామహీమాతుః పితామహీమాతుః ప్రపితామహీలను, గూర్భితృప్త
ణమునేనీ యటపిమ్మట కారుణ్యతృప్త్యము నేయవలయునని విధింపబడియున్నది. కావున
కారుణ్యకౌఠ్యములయందు పితౌదివ్యములకునిత్యతృప్త్యమునేనీ పిమ్మట కారుణ్యకౌఠ్య
కృత్యములనాచరింపవలయు. సకలదర్శాద్భాదములను నిర్వికృణము కాద్ధానం
శరమునందే చేయవలయును.

పాక్షననిః॥ ౧౭౭॥ శాద్ధుకృత్వాతు విధివైశ్వదేవమతఃపరమ్ ।

బ్రహ్మయజుఃతపశుర్వ్యా తస్మణాతుత్తైర్జనాః॥

తా: యథావిధిగ్రాధము చేసినప్పటికైనా పైత్యదేవమును బ్రహ్మక్షమును, తిలవిహీనముగ దర్శనమును చేయవలయును. గ్రాధావయవమగు తిలత్పణమును గ్రాధదిననమలయందు విధింపబడిన కాలవిశేషములయందే ఆచరింపవలయు - మఱాశితృగ్రాధములయందవయవభూతమగు తిలత్పణమును పరదినప్రాతః కాలమునందే చేయవలయునని యుద్దివరశాస్త్రముబోధించినను మఱలవివరించెదము.

శ్లో॥ తతఃపరేహిన్నకుస్మీత తర్పణంపురుషస్సుధిః ।

తచ్చేమనీలదర్శనము నాశనము తాముతెరతా.

తా॥ ఓనీహరితస్మృతియందును శ్రాద్ధానంతర మొనర్పకలసిన తర్పణమును శ్రాద్ధ దినమునందుమిగిలినతిలదగ్ధలను భద్రముగ నెత్తిపెట్టి పగదినమునందుదయమునఘ్నానంబూ ఘర్పి అతిలదగ్ధలతోటితర్పణము నేయవలయును. ఇట్లుపాిత్రకాలముగందుచేసిన తర్పణో దికము ఆమృతముగును.

శ్లో॥ తర్పణాత్పమృతంపాిత్రః ద్వితీయేప్రహరేపయః ।

తృతీయేజలమిత్యాహు శ్చతుశేరుధిరంభవేత్ ॥

* తస్మాద్భాస్కర్పిస్తంతుపూర్వేద్వయః కృత్వాన్నత్వాపరేహని ।

పాిత్రైఃపిత్వాన్చైస్సంతర్ప్వ పశ్చత్సంధ్యాదికాంచశేత్ ॥

తా॥ అనునీస్మృత్యంతరవాక్యములయందు పితృదిశాద్విదినములయందు చేయవలసిన తర్పణమును మరుదిగప్రాతఃకాలమునందు జేసినచేని ఆతర్పణోదకముఅమృతముగును సెండ్రు యామమునచేసినచేని తీరంబగును- మూడవయామంబునచేసినచేని సామాన్యజలంబెగును. చతుర్థయామంబునచేసినచేని రక్తకుల్పంబగును. కావునశ్రాద్ధమునుపూర్వదినమునందు జేసిపరదినమునందు పాిత్రకాలమునందే స్నానముచేసితర్పణంబొనర్చి సంధ్యాపీఠవాదికృత్యంబులంజేయవలయు.

త ర్పణ ని ర య ము.

శ్లో! తిలదర్పయంత్రోయం స్వధయాయత్రదీయతే ।

త్రోయముతుయంభూత్వా పిత్వణాంత్ర ప్రిదంభవేత్ ।

తా! తిలదర్పణతో గూడినయుదకమును స్వధాకారంబుతో నిచ్చి తేజఃయుదకములకు

యంబగుటయేగాక పిత్వధేవతలుత్పత్తిలగుదురు.

ప్రయోగపారిజాతే! శ్లో! పరేహన్యషసిన్నత్వా కృత్వాశ్చాద్ధాంగత

ర్పణమ్ । పునస్సన్నితైవకుక్కుత ప్రాతస్సంధ్యాంసమాహితః॥

ఉద్దితేతురవేన్నత్వా సంధ్యాంకృత్వైవతర్పయేత్ ।

తా! పరదినప్రాతఃకాలమానందు స్నానముశేసి త్రాధాంగతర్పణముశేసి మఱిసన్న

నముశేసి సంధ్యావందనాదికృత్యంబులనొనర్పవలయు - మూల్యోదయంబయ్యేనేని సన్న

నానంతరమునందుసంధ్యాకందనంబొనర్చి త్రాధాంగతర్పణంబొనర్పవలయు॥

శ్లో! యస్తుతర్పయతేప్రాతః కృత్వాశ్చాద్ధాంకురేహని । పితరస్తప్తి

మాచూంతి వచేత్కుప్యంతివైధ్రువమ్ । పరేద్యుక్తాపిధృష్ట

క్తోయోనతర్పయతేపితౄన్ । అత్యపావీతర స్తస్య కాటంబ

తావోజంతితే ।

తా॥ పురుషుడు పూర్వదినమునందు కార్దంబొసఱ్ఱి పరదిన ప్రాతఃకాలమున పూర్వ నమాతేనీ తర్కణముకేసేని పితృదేవతలభృత్తులగుదురు- అట్లుగా వింపలేని పితృదేవత లుకొప్పించుదురు- మఱియూ పరదిన ప్రాతఃకాలమునందు తర్కణంబు జేయనివానికి పితృదేవ తలు కాపంబొసంగుదురు కావున తీర్థక్రాద్ధమునందు గయాకార్దమునందును చిలకస్థ ణమును పరదినమునందే చేయవలయును॥

మనుస్మృతౌ॥ శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధే గయాశ్రాద్ధే శ్రాద్ధై పృత్యా బిక్షేపిచ ।
పరేహనిద్విజుకుర్యా త్తర్కణాతిలసంయుతమ్॥

తా॥ తీర్థకార్దగయా క్రాద్ధప్రత్యాబిక్ష తీర్థములముందు పరదినంబున కార్ద ధాంగత్యణం బాచరింపవలయునని మనువునదియించె మఱియుగోకానిక తర్కడు మహాల యమునందును పరదినమునందే తర్కణంబొసర్గులయు॥

దత్తు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధాంతే ప్రత్యహంకుర్యా త్పక్షశ్రాద్ధాంగతర్పణమ్ ।
సకృన్యహాలయే శ్రాద్ధే పరేహనితిలో దక్షమ్॥

తా॥ పక్షశ్రాద్ధమునందు శ్రాద్ధాంతర కాలమునందును పి.కానిక మహాలయే క్రాద్ధ మునందు పరదినంబున తిలోద్రాక్ష దానము జేయవలయునని దత్తునిమతము- దర్శపాత్యగ్రంథే

మణియుగ మన్వంతరాది కాలీనకాగ్రీదము లయందు కాగ్రీదకృత్యమునకు పూర్వమునందు

తిలకర్పణముజేయఁదగినది॥ పితృయజ్ఞంతునిర్వర్త్య తర్పణాఖ్యుండిల్లజ్జో త్తమః॥ మత్స్యపురాణే॥

పీఠాన్యాహార్యకంశ్రాద్ధం కుర్యాదిందుత్తయేపిచ॥ తా॥ తగ్గుణంబును చేరుగలపితృయజ్ఞబంబునర్పింపిండాన్యాహార్యకకాగ్రీదంబునాచరింపవలయు- పిండాన్యాహార్యక కాగ్రీదంబునఁగాదర్శాది శ్రాద్ధంబయెఱుంగు నది॥

శ్లో॥ దర్శేన్నాత్మాపీదంభస్సు దద్యాత్సప్తస్థిల్లజ్జోదకమ్ । అన్నంచవిధివద్దద్యాత్పరతస్త్వవర్కే॥ దర్శేపాతేచసంక్రాంతౌ యుగమన్వంతరాదిః । తర్పయిత్వాపీత్యాన్నశ్చచ్చాగ్రీదాకుర్యాత్ప్రయత్నతే॥

తా॥ దర్శకాగ్రీదమునందు తిలోదకమణియుగ మన్వంతరాదులయందు ముందుతర్పణంబొనర్చి పిదప లయను దర్శపాతసంక్రమణియుగ మన్వంతరాదులయందు శ్రాద్ధకృత్యంబులనాచరింపవలయు॥

శ్లో॥ పక్షశాగ్ధేహిరణ్యేచ పశ్చాద్దద్యాత్తిలోదకమ్ ।

తథాచైవాప్తకశాగ్ధే శ్రాద్ధేచైవానుమాసిక్తే॥

తా. పక్షాద్ధి పక్షాద్ధి అక్షాద్ధి
 బ్రాహ్మణంభరమందు జేయునలయు పక్షాద్ధి
 తద్దానంభరమందు - ఈ మధ్యల
 వ్యాధికామణ్య బ్రాహ్మణంభరమందు అనయ
 యనలయుగాని పరదినమగుదు చేయ;

శో! శ్యామాగతర్పణా కు
ప్రీతిః స్యయవహ్యాః

[illegible]

తా॥ ఒక దినంబునందే కౌడుకాట్ట
దు బ్రహ్మయ జ్ఞానశ్శివదేవముపేక్ష

౧ అనుమానికప్రాద్యములయలదులిలత్పణము
౨ లయందుఅంగలిలత్పణము శేషిసపిదపనిత్వ
౩ సీదపనము పూర్వమే చెప్పబడినది. పిత్తు
౪ తంబగు లిలత్పణము ప్రాద్ధానతరమందుచే
౫ రి యెఱుంగునుది!!

ప్రతినిత్యపరేహం ।
సావిత్రియేభవేత్ ॥

అక్షిణ్యము పుష్కలము చేయవలయును.
సంతకము చేయవలయును!

‘వృద్ధమానేహనికుతూహిత్’ ।
‘ఋషిచర్మణమ్’ ॥

ను జేయఁగూడదు- మఱియుఁబ్రాక్రొత్తవిజ్ఞాపనంబునం
బులునుగూడ జేయఁగూడదని మనుష్యుడఁ

చై- ఇట్లుండనిత్యతర్కణం బొహన్మకులునువనెడి వచనం బెట్టొప్పకొనఁ ముప్పవిన నునిచ్చెనఁ
ముక్తాద్ధికానీనవిషయగుని నెఱుంగునది॥

శ్లో॥ శ్రాద్ధనిర్వర్తవిధి వద్యైశ్వర్యదేవమతఃపరమే॥

బ్రహ్మాయుజంతతః కుర్యాత్తర్పణాతుతి లైర్నివా॥

తా॥ అనునీ పైతీననీవాక్యము పూర్వమునందే వివరించియున్నాడను॥

శ్లో॥ పితృఃక్షయూ హేనంప్రాప్తే సర్వేషామర్పణానహి॥

మూతుఃక్షయూ హేనంప్రాప్తే తద్వ్యతర్పణంసహి॥

తా॥ తద్యైయొక్క ప్రత్యాబ్దికక్రాద్ధమునందె వరికినితర్కణంబులేదు- తల్లియొక్కప్రత్యాబ్దికంబునందును అతగ్గంబువారికె వరికినితర్కణంబు లేదనియెఱుంగవగు- పితృమూర్త్యతర్కణనిచ్చేదం బెట్టిన— ఈనచనము తండ్రిబ్రతికియందగా తల్లిమృతిజొందికవాడు క్రాద్ధాంగతర్కణము జేయగూడదను యభిప్రాయంబుగలది- కావున విశోధం చేమియు లేదని యెఱుంగవలయుగాని నిత్యతర్కణనిక్షేపపరంబని యెఱుంగదగినది కాదు- ఈనచనాద్ధముని వరించెద- పితృక్రాద్ధమునందు క్రాద్ధాంగతర్కణము పితృపీతామహాప్రసీ తాదుకాలశేషము వలయు తదితరులకుజేయగూడదు- మూత్రాదిక్రాద్ధములయందును యెందరుద్దిష్టులగుదుకొ

త ర్క నా సి ర య ము.

అందరి ప్రాతఃకాలమునందు తిలతర్పణంబాచరింపవలయును- మఱి కుశలండ్రి బ్రతికియుండగా కల్పచుతిసొందినవాడు మాతృశ్రాద్ధకాలమునందుపరదినంబునతిలతర్పణంబుజేయఁగూడదు

తే.

శ్లో॥ జీవమానఃపితౄయస్య మాతౄయదివిపద్యతే॥

మాతృశ్రాద్ధస్మరః కుర్యాన్నకుర్యాత్ తిలతర్పణమ్॥

తా॥ జీవపితృండై మాతృశ్రాద్ధముశాచరించు సమయంబునందు ఆనయవభూతంబగు తిలతర్పణముజేయఁగూడదు- బసనునిత్యతర్పణము శ్రాద్ధముతోడంజేరినదికాదు- గనుకదానిని

మాతృమూలచరింపవలయును!

స్మృత్యంతరేశ్శ్లో॥ నజీవపితృకఃకుర్యాచ్చాధ్ధాంగతిలతర్పణమ్॥

శ్రాద్ధమాతృంప్రకర్షిత తర్పణంతుపితౄచశేత్॥

తా॥ జీవపితృపులుగలవాడుశ్రాద్ధంబును మాత్రం బొనర్పవలయుగానిశ్రాద్ధాంగతిలతర్పణంబుజేయఁగూడదుఅతర్పణంబును తండ్రిచేయవలయునని స్మృతికారులువచియించిరి-ఇకశ్రాద్ధస్యమొకదినంబున సంభవించెనేనివాటి విధినిబలింపెద;— మన్వాధికృష్టాదులు లభే దర్పాదిశ్రాద్ధంబులు సిద్ధించుచునట్లు శ్రాద్ధాంగతర్పణంబుచే నిత్యతర్పణంబు నీదింపదు- దర్పమన్వాదిశ్రాద్ధంబు లొక్కసారిగసంభవించెనేని రెండుశ్రాద్ధంబులుప్రస్తుంబు

తర్పణనిరయము.

రేస నారాజియందు సుపానించదగినదేవతలు భిన్నులుగాను కావునవారాండును హోక్త-
ర్యచేతనే నిర్దింఛమమన్నచు తాత్పర్యము;—ప్రత్యాభిక్షక్రాద్ధంబులయం దుపాసించడ
న క్రాద్ధదేవతల భిన్నులుగాననగ్లు నిర్దింఛకపోవుట నిత్యంబు- ప్రత్యాభిక్షములయం
ద విశ్వపితామహ ప్రపితామహులే నేవించదగినవారుగాన క్రాద్ధాంగతిలత్కర్ణణంబునందు

ను ముగ్ధులదేవత్యము గానియితరులకులేదని దెలుసుకొనవలయును॥

శ్లో॥ పుత్ర్యభ్యాంగతిలాంబుస్యాన్నిషిదేపిపరేహని
క్రాద్ధదేయావంతఉద్దిష్టాః ప్రాతస్తానేపతర్పయేత్ ॥

తా॥ ప్రాతిపాంచత్యక్తిక క్రాద్ధంబులయందు తిలత్కర్ణణంబును పదదినప్రాతఃకాలమునం
ద శేయవలయును అట్లులై లేదేవతలుతేజు గాన ప్రత్యాభిక్ష క్రాద్ధంబులయందు నిత్యక్రా

ద్ధంబులావర్జిచట్లు నిత్యత్కర్ణణంబును శేయవలయును॥

శ్లో॥ పితరోయత్రపూజ్యంతే తత్రమాతామవశలపి

అవిశేషేణాకర్తవ్యం విశేషాన్నరకంప్రజేత్ ॥

తా॥ పితృదేవతలు యేసమయంబునఁ బూజింపఁబడుదులొ యట్టిసమయములయందు
మాతామవశములున్న పమాగముగఁబూజింపఁదగినవారని దోచుచున్నది- ఇట్లుసమానం

బుగ్గబూజింపనిపక్షమున నరకంబును బొందుదును వర్జియ్యఁబడునకును దేశత్వముగలదని చెప్పటచేతయేకదా! కాదమును బైదైదశోవారికే బ్రాహ్మణతర్కణంబును జేయవలయు ననిదెలియవలయును- ఈవికారముదృశ్యకృద్గుణులయందును మహాలయకృద్గుణునయందును జేయవలయుననితా॥

శ్లో॥ వర్జియ్యంనముద్దిశ్యత్రాదంచాపరపక్షకమ్॥

తా॥ అనునదనముచేత అపరపక్షకృద్గుణులెందు వర్జియ్యవారికి జేయవలయుననిదోచుచున్నది అఅపరపక్షకృద్బ్రాహ్మణంబు లెందువర్జియ్యవారికిని జేయవలయును అందువలన కృద్గుణులయందును అర్థంబులయందును లెందువిధములయిన తర్కణంబులను జేయవలయును-పితృత్వణము లెందువిధములని చెప్పటయేని కాదుఅదెట్లులనిన బ్రహ్మయ బ్రాహ్మణమగుచేత పితృత్వణమునకు భిన్నంబయినపితృత్వణము నిత్యకృద్బ్రాహ్మణ తర్కణంబుగను కననితెలిసికొనవలయును మఱియునువిత్తమునుపితృత్వణము విత్తముగాజేయకాకృద్గుణులనకదయవలయుగాదనియునుతాత్పర్యము-కాబట్టిఁబనిలెందును చేసినిజముగాగానియొక్కటిగాదనియుభాషిభిషాము॥

శ్లో॥ యన్నిత్యతర్పణంకుర్యాద్రూపహీనఁదిశేదిన్.

శ్రాద్ధాంగతర్పణంకుర్యాద్దూర్ఘయక్షతలలాంబుభిః.

తా॥ నిత్యతర్పణమునందు వసుద్రాదిత్యశబ్దములనుచ్చరింపఁగూడదు- నిత్యశ్రాద్ధమునందు వసుద్రాదిత్య శబ్దములనుచ్చరింపఁలయును- కావుననిత్యతర్పణమునకు నిత్యశ్రాద్ధమునకు భేదముకలదు- నిత్యశ్రాద్ధమునందార్దుర దేవతలకు తర్పణంబును శేయవలయును- నిత్యతర్పణమునందు పితృవ్యాధికారుణ్య దేవతలకుఁగూడతర్పణంబును శేయవలయును- కాబట్టినిత్యతర్పణమునకును నిత్యశ్రాద్ధమునకును మిగుల భేదముగలదనిగ్రహింపవలయును॥

శ్లో॥ కుర్యాదహరహశ్రాద్ధమన్నాగ్నేనోదకేనవా॥

తా॥ అనువచనంబుచేతనుగూడనిత్యతర్పణమునకును నిత్యశ్రాద్ధమునకును భేదముకలదని తా॥

శ్లో॥ అధ్యక్షనంబ్రహ్మయజ్ఞఃపితృయజ్ఞఃసుతర్పణమ్.
వహోమోహైవోబలిరాతోస్పయజ్ఞోతిథిపూజనమ్॥

తా॥ అనువచనంబుచేత శేదమును చదువుట బ్రహ్మయజ్ఞచునియను పితృయజ్ఞము తర్పణమనియును తైత్తిరేవము పైవబలియనియును మనవ్యయజ్ఞమతిథి పూజనంబని యను తాత్పర్యము.

శ్లో॥ యత్పితృభ్యస్సన్వధాక రోత్యప్యపస్తత్పితృయజ్ఞస్సంతిష్యతే॥

తా॥ అనివేదమునందును నిత్యతర్పణము స్వతంత్రమైనకర్మయని చెప్పబడుటచేతనిత్య తర్పణము నిత్యకౌర్వముకంటె శేతైవదనితాత్పర్యము. పాఠిసాంబత్సరిక కౌర్వంబుల యందు దర్శాదికౌర్వంబులు చచ్చినటులైతే రెంటినిగూడ నాచరింపవలయునుతల్లిదండ్రు లయొక్క ప్రత్యార్థిక కౌర్వమునందు నిత్యపితృతర్పణమును కౌర్వానంతరమందు కేయకల యను బ్రాహ్మంగతిలతర్పణమును పఠిచిపాఠికులమునందు వర్గత్రయము వారికిమాత్రా మునేయకలయును తండ్రిబ్రతికియుండినపుడు తల్లియొక్క కౌర్వమును శేయవారును కౌర్వదివమునందుగాని పునవనందుగాని కౌర్వాంగతర్పణమును శేయంగూడదు నిత్య తర్పణం బెప్పుడునులేదు కేన్ద్రభౌతికపులు మొదలగువారియొక్క కారణ్యకౌర్వముల యందు నిత్యతర్పణమును కౌర్వమువకు మందుగఁజేయకలయును పితవ కౌర్వమునునాచ రింపవలయును కౌర్వాంగతర్పణమును కౌర్వానంతరమునులే చేయకలయునుగాని తల్లి

దండ్యులకొద్దంబులకుతలె బరదినంబునఁ జేయవక్కరలేదు దగ్గుపాతయంగమగ్నంతరమా
 మొదలగు శ్రాద్దములయందు . దిలతగ్గుణమును ముందుగ నాచరించిపిమ్మట శ్రాద్దమును జే
 యవలయును- నిత్యతగ్గుణమును మూత్రముశ్రాద్దమైనపిమ్మటఁ జేయవలయును- పక్షకొద్ద
 కారుణ్యకొద్దఅవ్వుకొద్దఅనుమాషిక కొద్దములయందు శాస్త్రాంగతగ్గుణమును శాస్త్రది
 నమానందెజేయవలయును గానిపరదినమునందుఁజేయఁగూడదు- నికానొక పుడు మహాలయ
 మునందుమూత్రముశాస్త్రాంగతగ్గుణమును పరదినమునందునునిత్యతగ్గుణమును శాస్త్రమునుబె
 ట్టినపిదపనుజేయవలయును- మహాలయశాస్త్రము రెండువిధములు- ఆరెంటిలోఁబక్షకొద్ద
 ముముఖ్యము-సకృన్యహాలయగౌణమనియును జెప్పబడును-ఈరెంటిలో ముఖ్యమైనమహాల
 యశాస్త్రమునందుతిలతగ్గుణమును శాస్త్రమునుబెట్టినపిదపఁ జేయవలసినది- సకృన్యహాలయ
 శాస్త్రమునందు పరదినమునందు తిలతగ్గుణమునుజేయవలయును- పక్షకొద్ద దర్పాదికొద్ద
 ములయందు అంగతిలతగ్గుణమును పరదినమునందెజేయవలయును- అందువలననిట్టిశాస్త్రంబు
 లనుందు తాంబూలచర్మణము నేసినను గోషములేదని జెప్పఁబడినది- కారణమేమనినకా
 ద్దాంగకార్యములన్నియు సమాప్తమగుటవల్లనని దెలియవలెను॥

ప్రయోగపారిజాతేశ్లో॥ పక్షశ్లాదైతథాదన్యే యుగమన్యంతరాదిషః।

శ్వాద్ధంనిర్వర్త్యభుక్త్యాతు తాంబూలంఖాదయేద్విజః॥
మోహహదకృత్స్వాయశ్శ్వాద్ధం తాంబూలాయదిఖాదయేత్ ।

శ్వాద్ధంహంతాభవేత్కర్తా తారవంసరకంప్రజేత్ ॥

తా॥ పక్షదర్శయుగ మన్యంతరాదులయందు శ్వాద్ధకర్మశాచరించిపిదహ హంబూలవ ర్మకాదికమును జేయవచ్చును- ఒకవేళశ్వాద్ధమునాచరించక తాంబూల చర్మకాదికమును జేసినేని రారవాదివరకములనుబొందును- తల్లిదండ్రులయొక్క ప్రత్యాభిషిక్త్యాద్ధమలయం దుపరదిన్నప్రాతః కాలమునందంగతిల తర్కణంబుచేయవలయు తాంబూల చర్మకాదికమును జేయఁగూడదు॥

కారికాశ్లో॥ మృతాశ్శాచేతథాశ్లాదై మాతాపితౄర్నృతాహవి।

ఉపవాసేచతాంబూలందివా రాత్రౌవినిర్జయేత్ ॥

తా॥ మృతాశాచమనందును శ్వాద్ధదివమునందును తల్లిదండ్రులయొక్క ప్రత్యాభిషిక్త్యాద్ధమనందును ఉపవాసప్రతదివములయందును తాంబూలచర్మకణంబును జేయఁగూడదు॥

స్పృణనిరయము సమూస్తము. చ॥ ౯౪ బ॥ బ॥

109H6'

